

nek, még egyértelműbbé tenné a hatósági és gazdálkodói állami szervezetek eltérő feladatait és felelősségüket.

A hazai erdőgazdálkodásban jelenleg a megmaradás és fejlődés alapvetően a hagyományos piaci teljesítményektől függ, ezért a nem piaci jellegű, társadalmi funkciók előtérbe kerülésével azok finanszírozásának is összhangban kéne kerülni a piac működésével.

Ehhez kapcsolódva célszerűnek tartom megjegyezni, hogy a környezetvé-

delmi és ezen belül a természetvédelmi, alapvetően hatóság jellegű szervezet tulajdonosi funkcióba kerülése az állami erdők vonatkozásában önmagában nem enyhíthetné a piaci és társadalmi igények közt kétségkívül meglévő feszültségeket, sőt a jelenlegi állapothoz képest a felelősségi és gazdálkodási viszonyokat megzavarná, így társadalmi szinten is veszteséget okozna.

Lényeges eltérést jelent az is, hogy Kanadában kialakult a *tőárak piaca* (3),

mely az idejű intézkedések következtében hosszabb távon ott még nagyobb jelentőséget kap. Így mód van e piacon jelentkező árak statisztikai megfigyelésére és ily módon a tőárak megállapításának pontosabbá tételére. Magyarországon ezek a piaci folyamatok még fejletlenek, de a magánszférában az erdőtulajdonosok és vállalkozók kapcsolatában már megjelentek. A járulékszer továbbfejlesztése során ezekre az információkra is támaszkodni lehet.

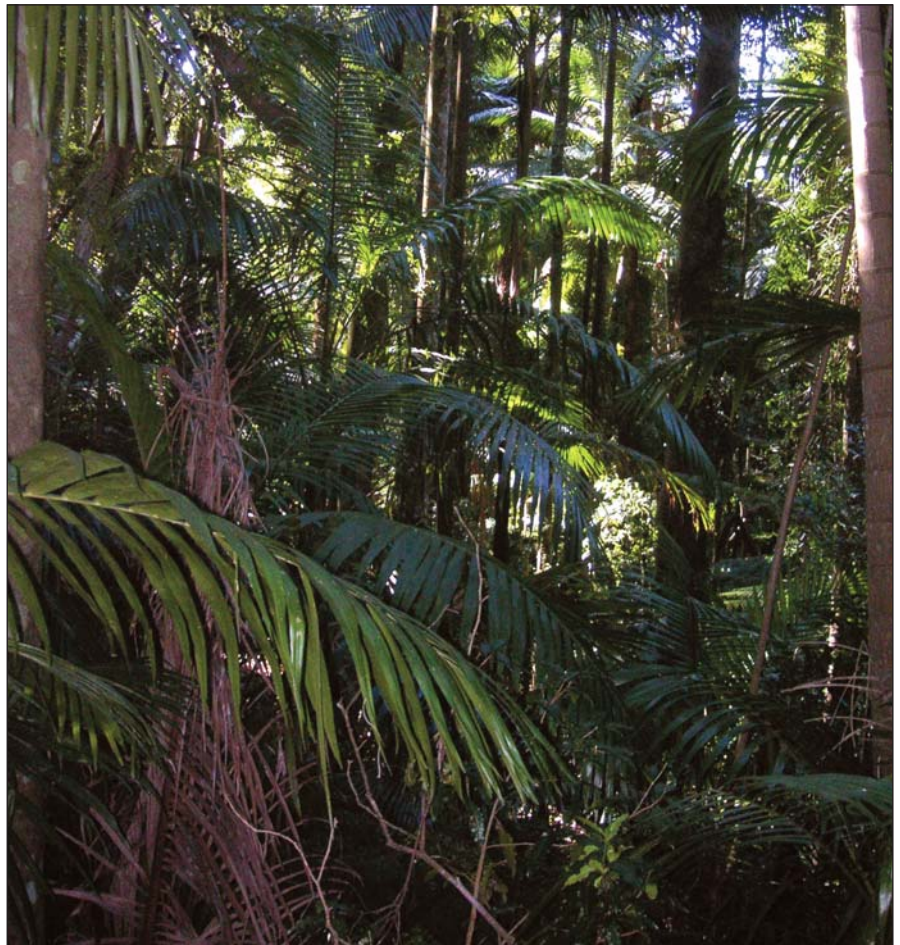
Néhány adat az ausztrál erdőkről

Ausztrália erdőültettségét a helyi források 21 százalékosnak adják meg, ami kissé túlzónak tűnik; közelebből megvizsgálva kiderül, hogy az ausztrálok erdőnek minősítenek minden olyan területet, amelyet ténylegesen vagy potenciálisan 2 m-nél magasabb növénytakaró borít, és záródása a 20%-ot meghaladja. Az így számolt 164 millió hektárból kb. 100 milliót inkább bozótnek tekinthetünk, 45 milliót pedig nyitott szavannaerdőnek. A zárt, trópusi esőerdők területe 4,6 millió ha, ezek 70 százaléka ma védett és erdőhasználat nem érinti.

A faültetvények 1,7 millió hektáros területe ugyanakkor gyors ütemben növekszik: az elmúlt évek átlagában évente 80 ezer hektár új ültetvényt telepítenek Ausztráliában, újabban főleg eukaliptusz-fajokból (a korábbi ültetvények jó részét *Pinus radiata* alkotja, mintegy 1 millió hektáron). Az eukaliptusz-ültetvények területe ma már megközelíti a 700 ezer hektárt, nagy részüket az elmúlt 10 évben felhagyott mezőgazdasági területen hozták létre.

A magyar erdőterülettel azonos nagyságú ültetvények az évi 21,3 millió m³-nyi fakitermelés mintegy 60%-át szolgáltatják, 12,2 millió m³-t. A jövőben ez az arány tovább fokozódik, és lehetővé teszi a természetközeli erdők további kímélését. Ugyanakkor a magán kezelésben lévő farmokon, főleg legelők nyérése érdekében, még mindig folyik az erdők (de inkább bozótosok) irtása, néhány százezer hektár/év nagyságrendben.

Az erdőterület fafaj-összetétele tekintetében természetesen az eukaliptusz vezet 77%-os részaránnyal (127 millió hektáron), de ez legalább 600 különböző fajt jelent. Ausztrália erdei a világ biodiverzitás-centrumai közé tartoznak, különösen nagy fajválogatottságot

A Brisbane környéki hegyvidék csapadéka alig haladja meg az 1500 mm-t, ezért valódi esőerdő csak elszigetelt foltokban található. A képen a bangalow pálma (*Archontophoenix cunninghamiana*) csoportos újulata látható. Levelei akár 4 m hosszúra is megnőnek (fotó: Máttyás Cs.)

őriznek Nyugat-Ausztrália és Queensland trópusi esőerdei, valamint a tasmániai mérsékelt klímájú erdők. A hosszú földrajzi izoláció következtében Ausztráliában nemcsak az állatvilág változottsága egyedülálló (pl. erszényesek), hanem a fás flóra gazdagsága is rendkívüli: a fajok, nemzetségek több mint 70%-a sehol máshol nem fordul elő. Ausztrália elzártsága számos másutt már

kihalt fajt őrzött meg a földtörténeti múltból, mint amilyenek az araukáriák, az óriás lomblevelű fenyőfajok, mint a kauri (*Agathis robusta*), vagy a legutóbb felfedezett wollemi fenyő.

Az ausztrál erdők helyzetéről további részleteket lehet megtudni az ottani agrárminisztérium honlapján: www.daff.gov.au/nfi/stateoftheforests.

Máttyás Csaba